

1

2 Innholdsfortegnelse

3	1.	Trøndelag mot 2030	2
4	2.	Senterpartiets verdigrunnlag	3
5	3.	Ung i Trøndelag.....	4
6	4.	Økonomiske rammer og planer i Trøndelag.....	5
7	5.	Klima	6
8	6.	Utdanning.....	7
9	7.	Næringsliv.....	8
10		<i>Industri</i>	9
11		<i>Landbruk</i>	10
12		<i>Reindrift:</i>	12
13		<i>Havbruk og fiske:</i>	12
14		<i>Reiseliv, opplevelser og kreative næringer</i>	13
15	8.	Kultur og folkehelse	14
16	9.	Samferdsel.....	15
17		<i>Bane:</i>	17
18		<i>Båt:</i>	17
19		<i>Fly:</i>	18
20		<i>Digitalisering og infrastruktur:</i>	18
21	10.	Veg.....	19
22	11.	Tannhelse	20
23	12.	Internasjonalt samarbeid:	21
24	13.	Fylkeskommunen som arbeidsgiver	22
25	14.	Fylkeskommunen som eier og innkjøper.....	23

26

27

28

29 1. Trøndelag mot 2030

30

31 Fylkestingsprogrammet for 2023-2027 er utformet i en mer usikker tid enn på lenge for
32 innbyggerne i Trøndelag. Etter en stor innsats for å håndtere en verdensomspennende
33 pandemi i vår del av verden har det siste året vært preget av den forferdelige angrepskrigen
34 som Russland startet i februar 2022 mot Ukraina. Vi merker det konkret gjennom
35 flyktningestrømmen som kommer til Norge og til Trøndelag. Vi skal strekke oss langt for å
36 hjelpe de nye trønderne.

37

38 I denne nye hverdagen må vi leve med en økt risiko for eskalerende krigshandlinger og med
39 økonomiske utfordringer. Mange sliter økonomisk og har bekymringer for hvordan man skal
40 få betalt den siste regningen. Dette krever ledelse på alle plan i samfunnet. Det er
41 avgjørende at det blir ført en politikk som får kontroll med prisveksten og renteøkningen. På
42 tross av den store prisveksten og renteøkningen i 2022 er det tilnærmet full sysselsetting i
43 Trøndelag. Det er bra! For som vi alle sammen vet, arbeid en av de viktigste faktorene for å
44 kunne ha et godt liv.

45

46 Valgperioden som dette programmet skal gjelde for vil være preget av et næringsliv og
47 samfunnsnivå som skal omstilles mot et lavutslippssamfunn. De økonomiske betingelsene er
48 endret og samfunnet er allerede i stor transformasjon der alle sektorene skal kutte utslipp av
49 Co2. Vi må forme rammebetingelsene slik at Trøndelag som helhet kommer gjennom
50 omstillingen med større verdiskaping og flere ansatte i bedriftene rundt om i fylket. Behovet
51 for mer arbeidskraft for denne omstillingen ser vi er økende og dette må løses i et nært
52 samarbeid mellom partene i arbeidslivet. Det må rett og slett bli flere trøndere for at vi skal
53 ta ut potensialet i denne jobben! Vi må derfor legge til rette for å:

54

55 Styrke beredskapen

56 Omstille samfunnet med kunnskap og engasjement

57 Skape fremtidstro for våre barn, barnebarn og nye trøndere i Trøndelag!

58

59 Trøndelag er mangfoldig, sånn som trønderne er. For at trønderen skal få utvikle seg videre
60 er det avgjørende at vi legger til rette for vekst og utvikling som inkluderer alle trøndere. Vi
61 har alle behov for å kjenne på mestring og livsglede, enten gjennom arbeid, fritid, verv eller
62 utdanning. Å utvikle hele samfunn krever en bred innsats fra oss alle. Det har mye å si for
63 rekrutteringen til arbeidslivet i en region hvilket utdanningstilbud som finnes. Det har også
64 mye å si for arbeidsplassene hvilke rammebetingelser bedriftene har og hva
65 fylkeskommunen gjør slik at trønderne på en klimavennlig måte kan bruke kollektivtilbudet
66 vårt til å ta seg rundt. På samme måte som at produktene og varene som produseres på
67 bedrifter på mange forskjellige steder i fylket må finne fram til kundene gjennom et godt
68 veinett.

69

70 Verden endrer seg og vi med den. Vi må sikre at vi klarer å lære oss noe nytt, får mer
71 kunnskap om hvordan vi skal gjøre ting annerledes i dag og for framtida. Kunnskap er i dag
72 tilgjengelig på mange måter, vi skal bidra til at vi igjennom utdanningsinstitusjonene våre og
73 forskningsmiljøer i fylke skal støtte og sette mål for trønder samfunnet slik å at vi sammen
74 klarer å gjennomføre det grønne skiftet i årene framover der vi både kutter utslipp og skaper

75 nye arbeidsplasser. I 2030 skal vi feire og markere vår sterke historie samtidig som vi skal
76 fortsette å utvikle oss for framtida.

77

78 Europa og verden er inne i sikkerhetsmessig krevende tid, mange føler på avmakten og
79 usikkerheten med hva fremtiden bringer. Fylkeskommunen må på sin måte bidra i sitt arbeid
80 og tjenesteproduksjon til å gjøre hverdagen så trygg som det er mulig ut fra hva den nye
81 sikkerhetssituasjonen er. Derfor er det viktig at vi bidrar til å skape trygge lokalsamfunn i
82 hele Trøndelag gjennom strukturer, systemer og tjenester som vi vet fungerer.

83 Dessuten vil beredskapsarbeid være viktig de kommende årene og dette perspektivet må tas
84 inn i fylkeskommunens planverk.

85

86 Vårt fylkesvalgprogram skal på sin måte prøve å gi retning for hvordan vi ønsker at Trøndelag
87 skal utvikle seg de kommende årene, programmet skal også si hva vi mener er de viktigste
88 tiltakene og aktiviteter som må settes på dagsorden for at vi som samlet fylke skal utvikle
89 oss i de kommende årene.

90 2. Senterpartiets verdigrunnlag

91

92 Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi vil arbeide for et samfunn der mennesker kan
93 utvikle seg fritt. Samfunnskontrakten skal oppfylles av mennesker som tar ansvar for eget liv,
94 for fellesskapet og for naturen. Senterpartiets verdigrunnlag er den kristne og humanistiske
95 kulturarven. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og menneskeverdet er ukrenkelig og
96 overordnet andre verdier. Jorden er en arv som vi forplikter å forvalte for våre
97 etterkommere. Et levende folkestyre og gode lokalsamfunn skal gi folk trygghet.

98

99 Senterpartiet skal bidra til:

- 100 – At barn og unge får gode liv og vil leve og bo i Trøndelag
- 101 – Verdiskaping i hele fylket
- 102 – Et trygt, organisert og rettferdig arbeidsliv
- 103 – Utdanning hele livet
- 104 – Forskning og teknologiutvikling
- 105 – Transport og kommunikasjoner i hele fylket
- 106 – Kultur og opplevelser
- 107 – Balansert utvikling i hele fylket
- 108 – Trygge lokalsamfunn i hele fylket

109

110 I tillegg til verdigrunnlaget vårt har vi definert 4 rettesnorer:

111

112 1. Vi anerkjenner og støtter oppunder lokale initiativ for en positiv samfunnsutvikling i
113 hele Trøndelag.

114

115 2. Vi vil ha et likeverdig tjenestetilbud for alle innbyggere i Trøndelag.

116

117 3. Vi fatter våre beslutninger basert på lokal kunnskap og medvirkning.

118

119 4. Vi skal ha statlige løsninger og gjøre politiske avklaringer som tjener Trøndelag.

120

121 Det er disse verdiene og rettesnorene vi skal bruke for å utvikle hele Trøndelag med livskraft,
122 bærekraft og konkurransekraft fram mot 2030, nær folk med et lag -Trøndelag!

123 3. Ung i Trøndelag

124

125 Ungdommer har mange muligheter med tanke på utdanning i Trøndelag, og fremtidens
126 arbeidsmarked har behov for unge både med universitetsutdanning og med fagbrev.
127 Ungdommer i Trøndelag skal kunne fullføre utdanning i Trøndelag. Alle trønderske elever
128 som starter på en fagutdanning skal få de beste forutsetningene til å fullføre denne
129 utdanningen.

130

131 Trøndelag er et stort geografisk område med videregående skoler og forskjellige
132 utdanningstilbud spredt rundt om i fylket. I Senterpartiet er vi opptatt av at vi skal ha et
133 desentralisert skole- og utdanningstilbud slik at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig.
134 Trøndelag skal samtidig være et fylke som ivaretar de mange ungdommene som bor på
135 hybel.

136

137 Digitaliseringen av samfunnet er i full gang, og vi vil se at samfunnet vil endre seg og blir mer
138 digitalisert. Det er viktig at Trøndelag følger utviklingen på dette feltet slik at vi får et fylke
139 som henger med i grunnleggende samfunnsutvikling. Utdanningstilbudene på videregående
140 skoler og fagskoler må ta høyde for kunnskap om programmering og digitalisering i tiden
141 framover.

142

143 Stadig flere unge har et sterkt engasjement rundt klima. FN's klimarapport viser til at vi vil
144 møte flere krevende klimautfordringer i fremtiden. Vi må sørge for at vi har forutsetninger
145 og kunnskap om den omstillingen som skal til for å kunne møte de ulike klimautfordringene.

146

147 Ungdom er engasjerte, og medvirkningsorgan som Ungdommens fylkesting og Ungdommens
148 fylkesutvalg er en av nøklene for å få engasjert ungdommen i Trøndelag. Senterpartiet skal
149 være garantisten for at ungdommene i Trøndelag har et medvirkningsorgan. Det å ha en
150 forståelse for hvordan demokratiet fungerer er viktig for fremtiden.

151

152 Senterpartiet vil:

153

- 154 • Arbeide for at elever i videregående skoler skal ha helsesykepleier til stede på skolen
- 155 • Arbeide for at alle elever skal fullføre sin påstartede utdanning.
- 156 • Opprettholde den desentraliserte skolestrukturen i videregående skole.
- 157 • Medvirkningsorgan som ungdommens fylkesting skal kunne fortsette arbeidet sitt
158 som i dag.
- 159 • Arbeide for et bedre skolebusstilbud som legger til rette både for dagpendling og
160 ukependling for videregående elever.
- 161 • Tilrettelegge for fremtidens behov når man setter i gang fylkeskommunale
162 bygningsprosjekter.
- 163 • Arbeide for at tilbudsstrukturen i videregående skoler skal være tilpasset det lokale
164 næringslivets behov slik at ungdom kan bo og jobbe i hele fylket.
- 165 • Tilrettelegge for mer oppfølging av hybelboere som er tilknyttet videregående skole.

- 166 • Fortsette utbyggingen av fiber og internett i distriktene for å sikre at unge i Trøndelag
167 kan bo og arbeide over hele fylket
- 168 • Innføre ordningen med «heim for en 50-lapp» i hele Trøndelag i regi av
169 fylkeskommunen.
- 170 • Pendlerkontor og hjemmekontor
- 171 • Desentraliserte utdanningsløp på universitetsutdanning.
- 172 • Holde fast på at nærscoleprinsippet er modell for opptak til videregående skole
- 173 • Fleksibel bestillingstransport tilgjengelig i hele fylket
- 174 • Utvikle Ungdomskonferansen etter modell fra gamle Nord-Trøndelag
- 175 • Finansiering av bolig for unge i distriktene.
- 176

177 4. Økonomiske rammer og planer i Trøndelag

178

179 Trøndelagsplanen ble vedtatt av fylkestinget i Trøndelag i desember 2018, og definerer
180 fylkets felles overordna mål fram mot 2030. Det vil i neste periode være nødvendig og riktig
181 å gjennomføre en revisjon av denne planen. Viktige elementer er å legge til rette for vekst,
182 bosetting og utvikling i hele fylket med forskjellige virkemidler tilpasset byer, tettsteder og
183 distrikter. Bærekraft er en overordnet føring mens det i tillegg er flere gjennomgående tema
184 som må hensyntas.

185

186 Den økonomiske situasjonen for fylkeskommunen er utfordrende. I tillegg viser
187 demografiutviklingen at det skal bli flere eldre trøndere og færre yngre. Dette skaper
188 utfordringer for vår tjenesteproduksjon.

189

190 Senterpartiet ønsker en balansert utvikling av hele Trøndelag. For å få til dette kreves det at
191 de økonomiske rammene tilpasses i drift. Økende lånegjeld med stigende rente gjør at en
192 større andel enn tidligere vil gå til økte rentekostnader og økte avdrag. Det blir en utfordring
193 for fylkeskommunen å dempe investeringstakten slik at gjeldsgraden dempes i kommende
194 periode. Dette vil kreve tøffe prioriteringer, og gjeldsveksten som har utviklet seg de siste
195 årene vil ikke være bærekraftig over tid.

196

197 Det sørsamiske området strekker seg fra Helgeland i nord og til Engerdal i sør, og Trøndelag
198 utgjør den største delen av dette området. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og
199 Trøndelag Fylkeskommune ble inngått i 2018 og beskriver utvikling av samisk kultur- og
200 samfunnsområder. Fylkeskommunen har rollen som samfunnsutvikler i tillegg til å ha
201 forvaltningsansvaret for samisk språk. Dette ansvaret kommer til syne gjennom en rekke
202 planer og strategier; skoleplaner, handlingsplaner for næring, kunst og kultur, regional plan
203 for kulturmiljø og arealbruk er noen eksempler på dette. Fylkeskommunens arbeid
204 prioriteres ut fra forpliktelsene i avtalen.

205

206 I forbindelse med sammenslåingen av fylkene har det vært nødvendig å forsere en del
207 investeringer for både veg- og utdanningsområdet. Kommende prosjekter må derfor i større
208 grad også vurderes opp mot hvordan driften påvirkes av lavere driftsrammer for den enkelte
209 sektor. Det kan være en risiko hvis man ikke passer på dette at det kan få en uønsket effekt,
210 der både struktur og kvaliteten på de tjenestene som gis rundt om i Trøndelag vil bli satt

211 under press. Investeringer som gir samfunnsmessige gode løsninger for bosetting, klima og
212 økonomisk lønnsomhet må prioriteres.

213

214 Senterpartiet vil:

215

216 • Sikre et netto positivt driftsresultat.

217 • Arbeide med å bremse gjeldsutviklingen gjennom økonomiplanperioden

218 • Sikre et disposisjonsfond som gir nødvendig likviditet og handlingsrom for å håndtere
219 uforutsette hendelser.

220 • Sikre en forsvarlig og trygg økonomisk styring ved å overholde vedtatte
221 handlingsregler gjennom en effektiv drift av fylkeskommunen.

222 • Arbeide for å sikre økonomisk kompensasjon ved overføring av statlige oppgaver til
223 fylket.

224 • Prioritere balansert utvikling og lokalt handlingsrom ved revidering av regionale
225 planer og strategier.

226 • Bidra til å øke bruken av samisk språk og synliggjøre det i offentlige rom

227 • Styrke kunnskapen om og kompetansen i samisk, samt ivareta og utvikle samiske
228 møteplasser.

229 • Arbeide for språklig likestilling.

230 5. Klima

231

232 Trøndelag er som resten av verden utsatt for klimaendringer. Vi kan alle på vårt vis bidra til å
233 nå vårt felles mål om utslipp. Gjennom felles innsats må vi bidra til at Trøndelag blir et mer
234 grønt og bærekraftig fylke. Klimaomstillingen angår oss alle både i privatlivet, i næringslivet
235 som arbeidstaker og i samfunnslivet som en del av et lokalsamfunn.

236

237 Senterpartiet vil være en pådriver for at bruk av innkjøpsmakt skal bidra til reduserte utslipp
238 gjennom å handle lokalt og sette krav i vårt innkjøpsreglement. Lokale bedrifter som er
239 klimasertifisert og som produserer sine varer lokalt og i Norge skal foretrekkes. Vi ønsker
240 videre at Fylkeskommunen skal være en pådriver og bidragsyter til at kommunene får på
241 plass gode rutiner når det gjelder klimaplan og klimaregnskap. I tillegg bør Fylkeskommunen
242 være en pådriver til innkjøpsstrategier og avfallshåndtering som ivaretar bærekraftsmålene i
243 hele fylket.

244

245 Senterpartiet er opptatt av bærekraftig ressursbruk. Vi ønsker å støtte opp under
246 produksjon, distribusjon og konsum av lokale produkter, og vet at et bredere tilbud av lokale
247 produkter og innsatsfaktorer gir redusert behov for transport.

248 Reduksjon av matavfall er et viktig klimatiltak for oss alle. Senterpartiet mener at gjenbruk
249 og resirkulering må inn som opplæring i alle skoletrinn.

250

251 Alvorlige og akutte klimahendelser kan forekomme. Fylkeskommunen skal bidra til å
252 kartlegge risiko og sårbarhet hos befolkningen i fylket og bidra til bevisstgjøring rundt
253 egenberedskap slik at lokalbefolkningen er i stand til å håndtere eventuelle akutte
254 klimahendelser.

255

256 Senterpartiet vil:

257

- 258 • Støtte opp under produksjon, distribusjon og forbruk av lokale råvarer og produkter.
- 259 • Arbeide for at overgangen til lavutslippssamfunnet er rettferdig, ivaretar
- 260 arbeidstakere og sikrer gode og anstendige jobber.
- 261 • Stimulere til bærekraftig verdiskapning med høy sysselsetting gjennom politisk
- 262 påvirkning.
- 263 • Initiere kartlegging av risiko og sårbarhet hos befolkningen i fylket og bidra til økt
- 264 bevissthet rundt egenberedskap.
- 265 • Støtte opp under initiativ som bidrar til reduksjon av matavfall, både
- 266 industrielt/kommersielt og hos privathusholdninger.
- 267 • Bidra til at Trøndelag skal bli klimanøytralt gjennom aktiv bruk av innkjøpsmakt.
- 268 • Prioritere arbeid knyttet til nullvekstmålet i Trondheim.
- 269 • Bidra til å redusere matsvinnet ved kantiner, videregående skoler og offentlige
- 270 kontorer som tilhører fylket
- 271 • Forvalte EU's vanddirektiv i samarbeid med kommuner og lokalsamfunn
- 272 • Styrke kollektivtransporten i distriktene ved å videreutvikle kombinerte løsninger
- 273 mellom drosjenæringa og offentlig kommunikasjon.
- 274 • Bidra til å utvikle nye metoder for samkjøring.
- 275 • Støtte opp under fylkeskommunens rolle som pådriver i arbeidet med å etablere
- 276 klimaplaner og klimaregnskap i kommunene.
- 277 • Legge til rette for mer kunnskap om og mer opplæring i bruk av resirkulerte
- 278 materialer til alle skoler i fylket.
- 279 • Arbeide for å utvikle fylkeskommunen innkjøpsreglement slik at mindre og lokale
- 280 tilbydere ikke blir ekskludert

281 6. Utdanning

282

283 En av fylkeskommunens hovedoppgaver er å kunne tilby ungdommer fremtidsrettet
284 utdanning som samfunnet etterspør. Dette må gjøres i tett samarbeid med næringslivet. De
285 32 videregående skolene rundt omkring i hele Trøndelag er det viktigste virkemiddelet for å
286 nå dette målet. En desentralisert skolestruktur der elevene i hovedsak kan bo hjemme
287 samtidig som de går på videregående skole er viktig. Senterpartiet mener at
288 nærskoleprinsippet skal legges til grunn ved innsøkning til videregående skole.

289

290 I årene fremover vil vi mangle arbeidskraft. Det er et økende behov for å legge til rette for
291 arbeidsinnvandring. I tillegg er det viktig å utnytte ressursene og se verdien som ligger i den
292 eldre befolkningen. Ny opplæringslov legger til rette for at alle skal ha rett til å fullføre en
293 utdanning Det er derfor nødvendig å se på ulike måter å gjennomføre utdanning på for
294 voksne som har vært i arbeidslivet og har masse erfaring, sammenlignet med ordinære
295 utdanningsløp. Vi må kunne ta i bruk arbeidskraftreserven som i dag er uutnyttet gjennom
296 innbyggere som står utenfor arbeidslivet og som ønsker å i større grad bidra. Arbeidet med å
297 videreutvikle Trøndelagsmodellen må derfor fortsette.

298

299 Det er viktig at elevene får god karriereveiledning og at de får prøvd ut ulike yrker gjennom
300 arbeidslivsfag på ungdomsskolen. Det er en målsetting at flere som starter videregående
301 utdanning skal slippe omvalg og at de gjennomfører den utdanningen de starter på. Det er

302 også en målsetting at flere enn 80 % skal ha gjennomført utdanning etter 5 år. Samarbeidet
303 med arbeidslivet er av stor betydning for å nå dette målet. Det er viktig at det er tilgang på
304 nok lærlingeplasser slik at alle elever får lærlingeplasser og fullfører den utdanningen de har
305 startet på. Med økning i antall elever som velger yrkesfag vil det være viktig å videreutvikle
306 høyere yrkesfaglig utdanning innen de bransjer og fag som det er behov for i et fremtidsretta
307 og bærekraftig perspektiv.

308

309 Senterpartiet vil:

310

- 311 • Bevare den desentraliserte skolestrukturen over hele Trøndelag
- 312 • Legge til rette for en balanse mellom studiespesialisering og yrkesfag tilpasset det
313 framtidige behovet til lokalt næringsliv, offentlig forvaltning og akademia.
- 314 • Legge til rette for å ta imot flyktninger og bidra slik at de inkluderes i videregående
315 opplæring.
- 316 • Støtte egen akkreditering for Trøndelag høyere yrkesfagskole
- 317 • Støtte utbygging av lokaler for høyere yrkesfaglig utdanning
- 318 • Støtte endring av regelverk slik at overgang fra høyere yrkesfaglig utdanning videre til
319 høyskoler og universitet skjer sømløst for alle utdanninger
- 320 • Videreutvikle strategien «livslang læring» (Lære hele livet)
- 321 • Holde fast på at nærskoleprinsippet er modell for opptak til videregående skole
- 322 • Arbeide for at planlegging og dimensjonering av utdanning samordnes på tvers av
323 utdanningssystemene.
- 324 • Videreutvikle Trøndelagsmodellen.
- 325 • Bidra til økt gjennomføring av videregående opplæring og etter- og videreutdanning.
- 326 • Styrke innovasjons- og entreprenørskapskompetansen i skolene
- 327 • Støtte initiativ som bidrar til økt inkludering i arbeidslivet.
- 328 • Sikre lik kvalitet på utdanningen i bygd og by.
- 329 • Legge til rette for at det lokale utdanningstilbudet gjenspeiler det lokale
330 næringslivets behov for kompetanse.
- 331 • Gi elever på studiespesialiserende muligheten til å velge valgfag som gir de
332 muligheten til å være på praksis hos bedrifter i det lokale næringslivet.

333 7. Næringsliv

334

335 Det mangfoldige fylket vårt har mange komplette verdikjeder i tillegg til et bredt spekter av
336 vare- og tjenesteproduksjon. Vi har sterke kunnskaps- og teknologimiljøer som gir oss
337 verdifull ballast til å videreutvikle næringslivet vårt.

338 Fylkeskommunen skal være en aktiv pådriver for å koble utviklingsaktørene sammen med
339 industrien og næringslivet vårt. Dette arbeidet er viktig hvis vi skal klare å nå målene om en
340 økt bærekraftig virksomhet, en mer rettferdig fordeling av fellesgodene, internasjonal
341 konkurransevne og en balansert utvikling i hele fylket vårt.

342

343 Tilgang på kraft er i dag en begrensende faktor for utvikling og etablering av ny virksomhet i
344 Trøndelag. Økt produksjon er den viktigste faktoren for å møte utfordringen. Hvilke tiltak
345 som blir iverksatt vil derfor være av stor betydning for å løse utfordringene i Trøndelag.

346 Senterpartiet stiller seg positive til prosjekter som vil øke kraftproduksjonen dersom
347 kommunene er initiativtakere.

348

349 I årene som kommer vil det bli et stadig større behov for arbeidskraft samtidig som mange
350 står utenfor arbeidslivet. Vi ønsker å legge til rette for at så mange som mulig er i fast jobb,
351 det gir arbeidsglede og mestring for den ansatte samtidig som næringslivet får dekt sine
352 behov.

353

354 Landbruk, skogbruk og havbruksnæringene er komplette verdikjeder som er av stor
355 betydning. Regionen har også et mangfold av vare- og tjenesteprodusenter, samt sterke
356 kunnskaps- og teknologimiljøer. Den brede regionale næringsstrukturen gjør oss mindre
357 sårbare ved konjunktursvingninger og i urolige tider.

358

359 Senterpartiet vil:

360

- 361 • Legge til rette for at regionens forsknings og teknologimiljøer knyttes tettere på
362 arbeids- og næringsliv
- 363 • Jobbe for å forsterke og konkretisere regjeringens satsing på grønn omstilling innen
364 industrisektoren generelt (Grønn Plattform), innen skog- og treforedling, i utslippsfri
365 energiproduksjon og fornybar kraft.
- 366 • Stimulere til at offentlig innkjøpere skal bruke leverandører med tariffavtale der det
367 er mulig.
- 368 • støtte opp under og bidra inn i arbeidet med Bygdeveksttaler.
- 369 • Støtte opp under nyetablering og satsninger knyttet til grønn omstilling.
- 370 • Støtte opp om tiltak for bedre tilgang på kraft i Trøndelag.
- 371 • Støtte initiativer som mobiliserer til økt bruk av lærlinger, studenter og traineer i
372 næringslivet.
- 373 • Bidra til at integrering blir brukt som verktøy for å sikre nok arbeidskraft.
- 374 • Arbeide for å beholde differensiert arbeidsgiveravgift som virkemiddel for
375 næringsutvikling i distriktene.
- 376 • Synliggjøre og videreutvikle Trøndelag som en attraktiv region for etablering av nye
377 statlige arbeidsplasser.
- 378 • Styrke eksisterende næringsklynger og næringshager og arbeide for å utvikle
379 kompetansemiljøer som er attraktive for næringslivet og for ungdom med høyere
380 utdanning.
- 381 • Fremme samarbeidsprosjekter mellom næringsliv, innovasjonsmiljøer, FoU-
382 institusjoner og offentlig sektor.
- 383 • Stimulere til innovasjon i skognæringa for å bidra til klimasmart utnyttelse av
384 skogressursene.
- 385 • Legge til rette for utvikling av nye samarbeidsprosjekter mellom reiseliv,
386 lokalmatnæring og kulturliv.
- 387 • Bidra til økt verdiskaping fra havbruk og fiskeri ved teknologiutvikling for å oppnå
388 større lokal foredling.

389

390 [Industri](#)

391

392 Industrien i Trøndelag har sterke røtter og lange tradisjoner. Industriklynger ligger spredt
393 over hele fylket og tilfører bedriftene og lokalsamfunnene store ressurser i form av kunnskap
394 og teknologi. I årene som kommer må industribedriftene ta i bruk ny teknologi og ny
395 kunnskap for å klare omstillingen til et nullutslippssamfunn. I Senterpartiet ønsker vi å bidra
396 til denne omstillingen ved å legge til rette for gode koblinger mellom industri,
397 kunnskapsmiljø og utdanning.

398

399 Trøndelag er rikt på mineralressurser. Dette gir oss store muligheter til å utvikle nye
400 industriarbeidsplasser og økt lokal verdiskaping samtidig som det produseres produkter og
401 råstoffer som er avgjørende for at verden skal klare å gjennomføre det grønne skiftet.
402 Trøndelag har kompetansen som kreves for å skape en bærekraftig gruveindustri. Samtidig
403 er det viktig at det er lokalt og nasjonalt eierskap til ressursene selv om utvinningen
404 gjennomføres av kommersielle aktører. Senterpartiet mener at dette kan løses ved at staten
405 utarbeider en utviklingsstrategi der private og statlige aktører har ulike roller og oppgaver -
406 slik vi kjenner det fra petroleumsnæringen.

407

408 Senterpartiet vil:

409

- 410 • Legge til rette for at verdier som skapes lokalt skal komme lokalsamfunnene til gode.
- 411 • Bidra til at arealplanlegging og -utvikling skjer i godt samarbeid med kommunene.
- 412 • Være en pådriver for å utvikle ny klima- og miljøvennlig teknologi
- 413 • Sikre og videreutvikle god infrastruktur for innsatsfaktorer til og fra
- 414 industriområdene i hele fylket.
- 415 • Arbeide for at det igangsettes leting og utvinning av mineraler i fylket, i tråd med
- 416 bærekraftige og miljøvennlige prinsipper.

417

418 Landbruk

419

420 Trøndelag er i ferd med å etablere seg som en av de fremste matregioner i verden. Det å
421 være matregion nr 1 i Europa er en ambisiøs målsetning som har befestet seg gjennom de
422 siste tildelingene av arrangement til Trøndelag. I tillegg har vi et stort mangfold av
423 lokalmatprodusenter som skaper et betydelig antall arbeidsplasser i hele fylket og sørger for
424 store matopplevelser til trøndere og turister. Skal vi klare å opprettholde og forsterke vår
425 posisjon må vi også ta vare på naturressursene for framtidige generasjoner samtidig som vi
426 styrker de lange verdikjedene. Dette gjør vi best ved å koble lokale matprodusenter,
427 serveringssteder, matfestivaler, lokale matmarkeder, utviklingsmiljøer og sterke
428 samvirkeorganisasjoner.

429

430 Et aktivt landbruk i hele fylket er en svært viktig del av vår felles beredskapsstruktur.
431 Landbruket legger til rette for spredt bosetting og aktive lokalsamfunn i tillegg til å
432 produsere mat til befolkningen. Å opprettholde og styrke en variert bruksstruktur i hele
433 fylket er viktig for Senterpartiet.

434

435 Landbruket har satt seg store mål for reduksjon av klimagasser og har en forpliktende plan
436 for reduksjon av klimautslipp. For at næringen skal lykkes er det nødvendig med en statlig
437 finansiering. De åtte satsingsområdene skal hver for seg og sammen arbeide for at målene i

438 avtalen blir nådd. I årene som kommer nå vil det bli svært viktig å legge til rette at arbeidet
439 med å nå målene lar seg gjennomføre, dette arbeidet krever menneskelige ressurser i form
440 av kunnskap og ferdigheter i tillegg til aktuelle investeringer på kort og lang sikt.

441

442 Matjord er en knapphetsressurs som det er viktig å ta vare på. Overordnet betyr dette at
443 enhver nedbygging av matjord må vurderes strengere når dyrkamark skal omdisponeres til
444 andre formål.

445

446 Det er viktig å ta vare på beiteressursene både på innmark og i utmark. Dette er nødvendig
447 for å ivareta og utvikle kulturlandskapet, men også for å hindre gjengroing. For at
448 beitenæringene skal kunne benytte utmarka kreves det en balansert forvaltning av alle
449 rovviltarter. Dette gjelder både for beiteprioriterte områder, men også for
450 forvaltningsområder av rovvilt. En balansert forvaltning av rovviltartene skal føre til en større
451 trygghet og forutsigbarhet for beitenæringene. Dette gjelder både bufe og reindrift.

452

453 Senterpartiet vil:

454

- 455 • Stimulere til økt, variert og agronomisk god jordbruksproduksjon i hele fylket.
- 456 • Bidra til god ressursutnytting og økt sjølforsyningsgrad.
- 457 • Bidra til kunnskapsbasert utvikling og styrket satsing på presisjonsjordbruk og støtte
458 opp under Agritech Cluster.
- 459 • Øke andelen av planteproduksjonen som brukes direkte som mat.
- 460 • Stimulere til økologisk produksjon for å tilfredsstille markedets behovet, med særlig
461 vekt på grovfôrbasert husdyrproduksjon og grøntproduksjon.
- 462 • Styrke attraktivitet og omdømme for næringa for økt yrkesstolthet og rekruttering.
- 463 • Utarbeide et kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk i samarbeid med partene i
464 næringa.
- 465 • Styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellandbruket.
- 466 • Stoppe salget av Statskog sine eiendommer til utenlandske eiere.
- 467 • Bygge omdømmet for Trøndelag som attraktiv og sterk mat- og reiselivsregion
- 468 • Arbeide for å endre konsesjonsloven slik at lovverket ivaretar og sikrer norsk
469 eierskap.
- 470 • Stimulere til bedriftsnettverk og markedssamarbeid og styrke arbeidet med
471 rekruttering av nye produsenter.
- 472 • Ta i bruk eksisterende mølleanlegg og vurdere nye lokasjoner som beredskapslager
473 for korn.
- 474 • Verne om dyrka jord.
- 475 • Utvikle og utnytte kompetansetilbudet til vekst og næringsutvikling.
- 476 • Legge til rette for biokullproduksjon og karbonlagring i jord.
- 477 • Bidra til mer lokal foredling av råvarene.
- 478 • Bygge kunnskap og synliggjøre betydningen av landbruksbaserte næringer i våre
479 verdikjeder.
- 480 • Legge til rette for mer bruk av beiteressursene i utmarka med en effektiv
481 rovviltforvaltning
- 482 • Videreutvikle trøndersk proteinproduksjon for å kunne erstatte soyabaserte
483 proteinprodukter innen landbruk og havbruk

- 484 • Videreutvikle de fylkeskommunale skolene Mære og Skjetlein med tanke på
485 rekruttering til landbruket – og som bærebjelker i forskning og utvikling
486 • Støtte opp om prosesser innenfor både jord- og skogbruk som bidrar til økt
487 karbonbinding
488

489 Reindrift:

490
491 Reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, språk og levesett. Det samiske språket er tett
492 knyttet opp mot aktiv reindrift og en levende kultur og denne driftsformen er dermed
493 avgjørende for å holde språket levende. Næringa utnytter viktige utmarksressurser og har et
494 potensiale for økt verdiskaping gjennom mer videreføring av reinskjøtt og økt satsing på
495 reiseliv og turisme med reindriften som utgangspunkt. Reindriften er en viktig forvalter
496 av beiteressursene i utmarka og bidrar til opprettholdelse av artsmangfold og kulturlandskap
497 sammen med andre beitenæringer. En av de største truslene for næringa er stort
498 rovdyrtrykk. Det er derfor viktig at dette balanseres.
499

500 Senterpartiet vil:

- 501
502 • Anerkjenn reindriften som en viktig familiebasert kulturnæring bygd på et unikt
503 levesett
504 • Legge til rette for økt verdiskaping av kjøtt og biprodukter samt turisme basert på
505 reindrift.
506 • Sikre en balansert utvikling i rovviltforvaltningen slik at bestandsmålene forvaltes
507 som både minimums- og maksimumsmål.
508

509 Havbruk og fiske:

510
511 Trøndelag har rike naturgitte ressurser, også på kysten og i havet. Havbruk og fiskeri
512 sammen med marine næringer (verft, servicenæringer osv) er bærebjelken i vekst og
513 utvikling av gode lokalsamfunn på Trøndelagskysten. Oppdrett, fiskeri og havbruk legger
514 grunnlag for mange arbeidsplasser og med underleverandører som støtter opp under og
515 bidrar inn i verdikjedene er Trøndelag landet største oppdrettsfylke. Det er mangel på
516 arbeidskraft også i denne næringa og det er behov for godt samarbeid mellom offentlig
517 sektor og næring for å skape gode bo- og arbeidsmarkeder. Produktene som produseres
518 langs kysten må raskt ut til markedet og det er derfor behov for god infrastruktur. Dette
519 inkluderer også mottaksanlegg for fisk, slik at flere kan levere fangst nærmere hjemstedet da
520 helst i Trøndelag og dermed bidra til å øke verdiskapinga i fylket. Det er et uttalt overordnet
521 mål å øke lokal bearbeiding av fisk.
522

523 For å være attraktiv på et globalt marked må havbruksnæringa tilfredsstille strenge krav til
524 kvalitet på sluttproduktet samt på dokumentasjon og kvalitetssikring knyttet til
525 produksjonsprosessen. Havbruksnæringa legger derfor grunnlag for mange
526 kompetansearbeidsplasser knyttet til hele verdikjeden gjennom underleverandører og
527 servicebedrifter både i offentlig og privat sektor. Dette økosystemet av arbeidsplasser bidrar
528 til å skape og videreutvikle små og trygge lokalsamfunn langs kysten. En videre utvikling av

529 denne næringa vil fortsatt kreve utvikling av kompetanse, klimanøytrale driftsformer og
530 omstilling til fornybare energikilder.

531

532 EU's vanddirektiv legger grunnlaget for all bruk og forvaltning av vannkildene våre. God
533 vannforvaltning er viktig for havbruksnæringa og kravene til produksjon, og forvaltningen gir
534 grunnlaget for riktig bruk og utvikling av områdene langs kysten på lik linje med
535 ferskvannskildene våre. Kunnskapsgrunnlaget for denne forvaltningen må være
536 kvalitetssikret og utført i samarbeid med lokale myndigheter. Dette sikrer god lokal
537 forankring og økt forståelse for riktig forvaltning av våre felles ressurser.

538

539 Senterpartiet vil:

540

- 541 • Arbeide for å videreføre prosjektet «Varp» for å styrke og videreutvikle
- 542 rekutteringen til fiskerinæringa i fylket.
- 543 • Opprettholde og videreføre føringstilskuddsordningen for fisk i tett samarbeid med
- 544 næringa.
- 545 • Arbeide for at mottaksstasjoner blir prioritert/inkludert i Innovasjon Norges
- 546 virkemiddelapparat slik at det kan bli mulig å søke tilskudd til oppgradering og
- 547 modernisering
- 548 • Bidra til å forenkle Mattilsynets regelverk rundt listeføring for å frigjøre kapasitet
- 549 • Stimulere til økt videreføring og verdiskaping i foredlingsleddene lokalt
- 550 • Legge til rette for utvikling av nye næringer innen fôr, helse og bioteknologi
- 551 • Arbeide for å effektivisere transport av produkter til markedene nasjonalt og
- 552 internasjonalt.
- 553 • Støtte opp om arbeidet med rydding av plast i havet, ved elvebredder og på strender
- 554 • Legge til rette for aktiv bruk av sjøareal, også til nye arter for havbruk.
- 555 • Arbeide for nok tilgang til fornybar energi til havbruksindustri, kystflåte og
- 556 kystnæring.
- 557 • Styrke grunnlaget for kompetansearbeidsplasser på kysten gjennom videreutvikling
- 558 av havbrukslinje (fiskeri og havbruk) og tekniske fag på videregående skoler, høyere
- 559 yrkesfaglig utdanning og høyskoler/universitet.

560

561 [Reiseliv, opplevelser og kreative næringer](#)

562

563 Reiselivsnæringa er viktig for Trøndelag og bidrar til mange arbeidsplasser i hele fylket vårt
564 gjennom bruk av andre tjenester f.eks transport, servering, opplevelser og handel. Det
565 mangfoldige kulturlandskapet i Trøndelag skapt over århundrer legger til rette for ei
566 reiselivsnæring med forankring i historie og kultur. Trondheim som regionhovedstad har et
567 mangfold av musikk- og kulturtilbud som trekker mange besøkende. Gjennom økt bevissthet
568 rundt næringa ønsker vi å peke på reiselivsnæringa som en mulig karrierevei for unge
569 trøndere. Trøndelag har muligheter til å tiltrekke seg en større andel av kreative næringer
570 gjennom et sterkere samarbeid mellom aktørene i fylket og reiselivet. Kollektivtransport og
571 miljøvennlig transport er viktig for å kunne videreutvikle reiselivet i en mer bærekraftig
572 retning.

573

574 Senterpartiet vil:

- 575
- 576 • Bidra til å styrke og befeste Trøndelag som Europas matregion nr 1 og bruke
- 577 eierskapet i Oi! Trøndersk Mat & Drikke AS aktivt i dette arbeidet.
- 578 • Støtte opp under større arrangementer som markedsfører fylket som reiselivsmål.
- 579 • Stimulere til og initiere samarbeid mellom de store kulturinstitusjonene, regionalt og
- 580 lokalt kultur- og næringsliv.
- 581 • Legge til rette for at spel- og musikkteatre i fylket blir mer attraktive som
- 582 reiselivsopplevelser
- 583 • Øke bevisstheten rundt utdannings- og karrieremuligheter i næringa.
- 584 • Legge til rette for at kunstnere skal kunne bo, produsere og formidle kunst i hele
- 585 Trøndelag.
- 586 • Støtte opp under Trøndersk Matfestival i Trondheim.
- 587 • Legge til rette for at kollektivtilbudet blir mer turistvennlig.
- 588 • Arbeide for at Reisepass-ordningen også omfattes av tilbringertransport.
- 589 • Legge til rette for en mangfoldig reiselivsnæring i hele Trøndelag, tilpasset de lokale
- 590 forutsetningene.
- 591

592 8. Kultur og folkehelse

593

594 Trøndelag har et riktig idretts- og kulturliv i hele fylket som bidrar aktivt til god folkehelse,

595 identitet og bolyst. Idrett, kunst og kultur er og skal være en viktig drivkraft for vår felles

596 samfunnsutvikling. Innbyggerne i hele fylket skal ha tilgang på kulturelle opplevelser utført

597 av profesjonelle utøvere.

598

599 Våre felles institusjoner har en viktig rolle i å ta vare på og formidle historie, samtidig er det

600 viktig å ha sikre og gode magasin som sørge for lagring av samlinger. Sammen med

601 frivilligheten gjennom aktive historie- og museums lag gjøres det mye viktig arbeid i å

602 forvalte felles kulturarv. Bibliotekene har en viktig rolle som formidler av historie men også

603 som sterk bidragsyter til kunnskapsformidling, inkludering og integrering.

604

605 Det er viktig at befolkningen i hele Trøndelag får tilgang til gode kulturopplevelser.

606 Forestillinger og konserter med fylkeskommunal støtte må tilrettelegges for at ikke bare

607 store hus og scener kan få besøk av feks Turneteateret.

608

609 Et godt sykehustilbud med akuttfunksjon og fødetilbud er en viktig forutsetning for at folk

610 skal kunne bo og føle seg trygge i hele fylket. Folkehelsearbeidet skal være et bredt

611 samarbeid mellom kommuner, fylkeskommune og frivillige lag og organisasjoner som skal

612 bidra til at trønderne får tilgang på tiltak som bidrar til økt livskvalitet.

613

614 **Senterpartiet vil:**

- 615
- 616 • Sikre nok ressurser til at Turnéteateret kan turnere i alle deler av fylket
 - 617 • Støtte opp om den trønderske frivilligheten gjennom kompetanse, økonomi og
 - 618 anerkjennelse av innsats

- 619 • Støtte idrettsanlegg og kulturbygg i alle deler av fylket
- 620 • Støtte kulturaktivitetstilbud for barn og unge
- 621 • Tilby kompetansepåfyll for styrer og tillitsvalgte i frivillige lag og foreninger gjennom
- 622 kurs og nettverkssamlinger.
- 623 • Bidra til oppmerksomhet rundt matkultur og tradisjoner som en viktig del av
- 624 Trøndelags identitet og kultur.
- 625 • Legge til rette for at frivilligheten i fylket blir en sterk og integrert del av vår felles
- 626 beredskap
- 627 • Bidra til å få på plass en stilling som folkedanspedagog med hele fylket som
- 628 oppdragsområde.
- 629 • arbeide for at Statskog og fjellstyrene får en tydeligere og viktigere rolle i
- 630 rekrutterings- og opplæringsarbeidet for ungdom til jakt, fiske og friluftsliv.
- 631 • jobbe for at mennesker med funksjonsnedsettelse uansett alder får mulighet til en
- 632 aktiv fritid med meningsfulle fritids-, kultur- og idrettsaktiviteter
- 633 • Legge til rette for gode lokale møteplasser for kultur, frivillighet og befolkning.
- 634 • Se på mulighetene for å etablere dagsturhytter som arenaer for turopplevelser og
- 635 folkehelseaktiviteter i tett samarbeid med frivillige organisasjoner.
- 636 • At fylkeskommunen må bistå kommunene med kompetanse, og med tilskudd til
- 637 turstier, merking av løyper og støtte opp om de frivillige lag og organisasjoner som
- 638 skaper arenaer og aktiviteter for alle aldersgrupper.
- 639 • At universell utforming legges til grunn ved all planlegging, gjennomføring og
- 640 virksomhet i fylkeskommunal regi.
- 641 • At fylkeskommunens etablerte tilskuddsordning til «helsefremmende og
- 642 forebyggende arbeid i Trøndelag» utvikles slik at man får en bedre geografisk
- 643 fordeling av aktuelle prosjekter.
- 644 • Bidra til at Trøndelag gjennom sin status som programfylke kan lykkes i å nå målet
- 645 om bedre livskvalitet og psykisk helse for befolkningen.
- 646 • Oppfordre kommunene til å gjennomføre kunnskapsbaserte tiltak som bedrer barn
- 647 og unges psykiske helse og bidrar til rusforebygging.
- 648 • Støtte opp under arbeidet i Folkehelsealliansens prosjekter med ABC-metoden som
- 649 metodikk.
- 650 • Videreutvikle folkehelsearbeidet sammen med kommuner og frivillig sektor gjennom
- 651 målretta tiltak.
- 652 • Støtte opp under og bidra til å videreføre satsingen i HUNT.
- 653 • Støtte arbeidet med å oppnå god akuttberedskap i hele fylket.
- 654 • Støtte opp om dagens fødeavdelinger og akuttfunksjoner i eksisterende
- 655 sykehusstruktur.
- 656

657 9. Samferdsel

658
 659 Senterpartiet vil med sin samferdselspolitikk bidra til at innbyggere i Trøndelag skal kunne ta
 660 seg frem på en sikker og miljøvennlig måte. En av målsetningene med
 661 samferdselspolitikken er å bidra til å utvide og knytte sammen bo og arbeidsmarkeder i vårt
 662 fylke. For å supplere bilen i distriktene er det nødvendig med et kollektivtilbud som bidrar til

663 å øke bolysten. Ferger og hurtigbåter må være tilpasset lokalsamfunnenes behov, både for
664 næringsvirksomhet og private reiser. Gratis ferger har vært en av tiltakene for å øke
665 attraktivitet langs kysten. Senterpartiet vil jobbe videre med dette tiltaket.

666

667 Fylkeskommunen har en viktig rolle innenfor miljøpakkens virkeområde og skal bidra til at
668 målsetningene innen avtaleområdet lykkes.

669

670 Senterpartiet vil:

671

- 672 • At fylkeskommunen må tenke nytt i kollektivtrafikken. Kollektivknutepunkter med
673 innfartsparkering gir miljøvennlige løsninger.
- 674 • Styrke kollektivtilbudet i distriktene
- 675 • At kollektivtrafikken som i dag organiseres gjennom ATB skal legges direkte under
676 fylkeskommunal styring
- 677 • At tilbudet innenfor bestillingstransport (Flex) videreutvikles slik at alle i hele fylket
678 har et reelt kollektivtilbud.
- 679 • Stimulere til å etablere flere ladestasjoner i hele fylket.
- 680 • Legge til rette for strakstiltak for gode reisevaner ved E6-utbyggingen.
- 681 • Videreutvikle Metrobussystemet i Miljøpakkens avtaleområde i Trondheimsregionen.
- 682 • Arbeide for finansiering og tilrettelegging for nullutslipp i kollektivsystemet generelt.
- 683 • Ferdigstille av hovedsykkelnettet i Trondheimsregionen
- 684 • Legge til rette for utvikling av nye og helhetlige mobilitetstilbud med bildeling,
685 samkjøring, kollektiv, bysykkel og el-sparkesykkel
- 686 • Arbeide for god areal- og byutvikling på knutepunkt
- 687 • Bidra til avklaring i saken om godsterminal i Trondheim i samarbeid med lokale
688 parter.
- 689 • Legge til rette for nytt busstoppested i Trondheim
- 690 • Sikre taxinæringa i hele fylket for å ha gode pasientskyssordninger, tilbringertjeneste,
691 bestillingstransport og sikker skoleskyss
- 692 • At Transporttjenesten for funksjonshemmede (TT-ordningen) må organiseres og
693 innrettes slik at ordningen fungerer best mulig for alle brukere av ordningen.
- 694 • Innføre ordningen med «heim for en 50-lapp» i hele Trøndelag i regi av
695 fylkeskommunen.
- 696 • At det fortsatt skal vurderes å kreve tariffavtale i kollektivtrafikkbudene, for å sikre
697 bedre konkurransevilkår.
- 698 • Sikre god styring og gjennomføring av Miljøpakkens tiltak for å bedre og utvikle vei,
699 bane – og kollektivtilbudet i Trondheimsregionen i samarbeid med de aktuelle
700 kommunene.
- 701 • Utvide gyldig tid på enkeltbilletter hos AtB
- 702 • Videreutvikle dagens kollektivtilbud, med sikte på en sone – og prismodell som sikrer
703 fortsatt billige reiser med buss, båt og tilbringertjeneste i hele Trøndelag.
- 704 • At tog, buss og båt korresponderer med hverandre for å unngå unødvendig lang
705 reisetid ved kollektivreiser.
- 706 • Arbeide for å gjøre yrkessjåføryrket mer attraktivt.
- 707 • Videreutvikle AtB appen

- 708 • Utvikle billettsystemer som gjør det enkelt å bruke flere kollektivtilbud med samme
709 billett.
710 • Støtte opp under prøveprosjektet "utslippsfri hurtigbåt Trondheim – Frosta"
711
712

713 **Bane:**

714

715 Trøndere trenger jernbane med høy frekvens for at folk kan bosette seg i et stort område av
716 Trøndelag uten å være avhengig av bil for å komme seg på jobb eller ut på reiser.

717 Senterpartiet vil arbeide for å få til et samarbeid med Staten om forskuttering av utbygging
718 og elektrifisering av Rørosbanen og Trønderbanen til nordlandsgrensa.

719

720 **Senterpartiet vil:**

721

- 722 • Sikre at 2 tog i timen på Trønderbanen realiseres innen 2027.
723 • At strekningene fra Trondheim til Steinkjer, Storlien og Røros elektrifiseres.
724 • At strekningen fra Ranheim til Hommelvik skal legges som dobbeltspor i tunell.
725 • Arbeide for at billettprisene på Rørosbanen, Dovrebanen, Trønderbanen og
726 Nordlandsbanen får takstsystemet til fylkeskommunen som beregningsgrunnlag.
727 • Arbeide for å realisere Atlantbanan ved å etablere direkteavganger med tog på
728 strekningen Trondheim – Østersund - Stockholm
729 • Arbeide for å etablere 2-timersfrekvens mellom Oslo og Trondheim på Dovrebanen.
730 • Arbeide for at Trønderbanen utvides til å omfatte Oppdal og Røros i sør og Grong i
731 nord.
732 • Legge til rette for videre utvikling av stasjoner, knutepunkt og jernbanetilbudet
733 generelt, etter 2027.
734 • Starte arbeidet med å planlegge med dobbeltspor på hele Trønderbanen.
735
736

737 **Båt:**

738 For mange trøndere er hurtigbåt - og fergeforbindelsene en forlengelse av fylkesveiene som
739 distriktet er helt avhengige av. Et godt hurtigbåt - og fergetilbud tilpasset brukernes behov er
740 viktig for å opprettholde bosetting og bolyst, og for å sikre tilgjengeligheten for tilreisende.

741 Morgendagens skip og hurtigbåter som drives miljøvennlig med fornybar energi, vil være et
742 godt alternativ til vei og tungtrafikk. Ved å stille høye klimakrav overfor sjøtransport kan
743 klimagassutslippene fra denne sektoren reduseres med 80-100 %. Teknologien er tilgjengelig
744 og det haster med å ta den i bruk mens norsk industri og kompetansmiljøene har et
745 internasjonalt forsprang.

746

747 **Senterpartiet vil:**

- 748 • Satse på transport til sjøs for å avlaste fylkesvegene, mer gods på båt medfører færre
749 trailere på veg.

- 750
- Arbeide for å utbedre kysthavnene i Trøndelag i samarbeid med kommuner og næringsliv.
- 751
- Se på muligheter for å etablere pendlerruter til sjøs på kortere strekninger i tråd med konklusjoner fra Opus +-prosjektet.
- 752
- Støtte opp under etablering av hydrogenknutepunkt på Hitra og i Nærøysund
- 753
- Se på mulighetene for å etablere fergesambandet Hitra-Aure
- 754
- 755
- 756
- 757

758 **Fly:**

759

760 Trøndelag har flere kortbaneflyplasser i tillegg til knutepunktet Værnes Lufthavn. Til sammen er disse flyplassene godt egnet til å binde sammen Trøndelag på en bedre måte ved at

761 flytilbudet forbedres. Senterpartiet ønsker at Ørland Lufthavn må inn på kortbanenettet i

762 tillegg til at flytilbudene ved Røros og Rørvik/Namsos forbedres.

763

764

765 Det er et felles overordnet mål at luftfarten skal være fossilfri i 2050, og kortbanenettet vil

766 være først ute. Kortbanenettet i Trøndelag er svært godt egnet til å bli brukt av mindre fly på

767 kortere avstander med energivennlige energibærere. Dette vil kreve investeringer men

768 samtidig kan dette bidra til ny og viktig næringsutvikling i tillegg til å knytte regionene

769 sammen i hele fylket.

770

771

772 **Senterpartiet vil:**

- 773
- Arbeide for å knytte sammen kortbaneflyplassene Ørland, Rørvik, Namsos og Røros til knutepunktet Trondheim Lufthavn Værnes.
 - Arbeide for økt frekvens og billigere priser på FOT-rutene.
 - Være pådrivere for å få tatt i bruk el-fly på kortbanenettet i Trøndelag.
- 774
- 775
- 776
- 777
- 778
- 779

780 **Digitalisering og infrastruktur:**

781

782 God bredbåndsdekning i hele fylket gir en trygghet for innbyggerne samt muligheter for økt

783 næringsutvikling og opprettholdelse av arbeidsplasser i distriktene. I et stadig mer

784 digitalisert samfunn er både gamle og unge avhengige av velfungerende og stabile

785 nettløsninger i hverdagen. Næringslivet er avhengig av å ha stabile og forutsigbar

786 infrastruktur for å få tilgang til digitaliserte tjenester og bruk av digitalisert

787 produksjonsutstyr. For å sikre god beredskap og opplevd trygghet hos trafikanter vil

788 Senterpartiet arbeide for å få full mobildekning og bredbånd langs hele vegsystemet.

789

790

791 **Senterpartiet vil:**

- 792
- At alle innbyggere i Trøndelag skal ha god mobildekning og nettilgang.
 - Utvikle og utnytte ny teknologi. Det må legges til rette for smidig utbygging på en kostnadseffektiv måte.
- 793
- 794

- 795
- Stille fylkeskommunal infrastruktur til disposisjon for næringslivet og frivilligheten.
- 796
- Sørge for at tildelt NKOM-midler blir brukt og at prosjektene kommer raskt ut på
- 797
- anbud.
- 798
- Støtte opp under initiativ som legger til rette for pendlerkontor i
- 799
- distriktskommunene.
- 800

801 10. Veg

802

803 Trøndelag er et stort fylke i utstrekning med over 6.500 km fylkesveg, 1316 bruer, 37
804 tunneler og 24 fergeleier i fylkeskommunal drift. I tillegg har vi et stamveinnett, dette knytter
805 fylket vårt sammen. Høy trafiksikkerhet og god framkommelighet på våre fylkesveger er det
806 som betyr mest for oss i Senterpartiet. Det store etterslepet på over 5 mrd. kr utfordrer
807 nettopp dette. Fylkeskommunens økonomi og ikke minst økte negative klimatiske forhold
808 (ekstremvær) vil være store utfordringer som vi må håndtere i årene framover når vi skal
809 forsøke å ta igjen etterslepet. Dette må det avsettes penger til. Senterpartiet er opptatt av at
810 vi ikke bare skal bygge nytt, men også vedlikeholde den infrastrukturen og de anleggene vi
811 har.

812

813 Senterpartiet mener at det er viktig at vi utvikler nye arbeidsformer og innovative løsninger
814 som gir mer riktig veg for pengene og gjennom dette bidrar til bolyst og livskvalitet. Vi skal
815 utfordre FoU-miljøene slik at de gir oss mer kunnskap om miljøvennlige løsninger, f.eks
816 produksjon av asfalt. Vegene i fylket vårt skal alltid være framkommelige for
817 utrykningskjøretøy, skolebusser og næringstransport. Miljøpakkens Handlingsplan for de
818 kommende årene er viktige for videre utvikling av all samferdsel i Trondheimsregionen.

819

820 Senterpartiet vil:

821

- 822 • Ha et samferdselssystem som er trafiksikkert og framkommelig, som gjør det mulig
823 med verdiskaping i hele fylket.
- 824 • Arbeide systematisk for å øke fastdekkandelen på fylkesvegene, etter at grusvegene
825 er opprustet.
- 826 • Videreføre og styrke «Grusvegpakken», dvs legge inn mer ressurser i opprusting av
827 våre grusveger slik at de bedre kan tåle klimaendringene.
- 828 • Styrke re-asfalteringsprogrammet på fylkesveger.
- 829 • Arbeide for å øke Statens bidrag inn i fylkesvegprosjekter ved å styrke
830 fylkeskommunens økonomiske rammer.
- 831 • Legge til rette for at modulvogntog tillates på fylkesveger som har kapasitet og
832 bæreevne.
- 833 • At bompengeneinnkrevingen gjøres mer lik mellom de som bruker vegene.
- 834 • Heve satsene for el-bil på bompengefinansierte veger opp til øverste nasjonale nivå
- 835 • Ha en strategi for utbedring av jernbaneunderganger og gårdstun som utgjør en
836 flaskehals for næringsutvikling og framkommelighet.
- 837 • Bidra til å løse klimautfordringene, også når det gjelder produksjon av asfalt og andre
838 innsatsfaktorer.

- 839 • At lokale forhold og trafikkgrunnlag skal legges til grunn for å velge riktig og
- 840 hensiktsmessig standard på veger og g-/s-veger.
- 841 • Arbeide for fergefrie løsninger på Jøa og Storfosna dersom dette er mulig som
- 842 fergeavløsningsprosjekter
- 843 • At vegeier må ha tett dialog med entreprenørene som vet hvor skoen trykker, hva og
- 844 hvordan man løser ei utfordring eller reparerer skader.
- 845 • Prioritere vegstrekninger og bruer som er avgjørende for Forsvarets beredskap og
- 846 sikkerhet.
- 847 • Videreføre Null-visjonen på trafikkisikkerhet.
- 848 • Arbeide for at kommunene må få tilgang til mer midler til trafikkisikkerhet, særlig i
- 849 Hjertesoner som er definert som nærområder til skoler og barnehager.
- 850 • Arbeide for rassikring på utsatte vegstrekninger
- 851 • Legge til rette for å sikre god fremdrift på både sykkel-, gange- og vegprosjekt i
- 852 Trondheimsområdet for å oppnå nullvekstmålet i Byvekstavtalen.
- 853 • Realisere Brundalsforbindelsen og renovere Johan Tillers veg.
- 854 • Starte arbeidet med Byåsen-tunnelen.
- 855 • Utvidelse av bompengerevningen i Miljøpakken.
- 856 • Etablere et bompunkt for Ila-Flakk-Klett.
- 857 • legge til rette for flere snarveger og g/s veger også i distriktskommuner
- 858 • Arbeide for å redusere spredning av plast ved snørydding og veikosting/vasking.
- 859 • Arbeide for å innføre løsninger for snødeponering.
- 860 • Realisere ny Lakseveg Nord Gartland- Rørvik (fv 17, fv 770), og Orkdalspakken.
- 861 • Etablere samarbeidsprosjekt mellom fylket og kommuner som realiserer nye
- 862 vegløsninger, som f.eks Sitter-Lauvsnes i Flatanger.
- 863 • Støtte videre arbeid med å framskaffe faktagrunnlag for bro over Trondheimsfjorden
- 864 og Stjørnfjorden.
- 865 • Arbeide for å realisere ny Namdalspakke i samarbeid med kommunene.

866 11. Tannhelse

867

868 For å gi innbyggerne et tilfredsstillende tannhelsetilbud, må fylkets tannklinikker styrkes. I
 869 dag er det mangel på tannleger i flere kommuner og et offentlig tilbud for alle i kommunen
 870 hadde gitt bedre tannhelse. Senterpartiet ønsker å følge arbeidet i Tannhelseutvalget tett,
 871 og ser fram mot rapporten som skal legges fram i 2024.

872

873 Senterpartiet vil:

874

- 875 • Utvikle en framtidsrettet og desentralisert klinikkstruktur.
- 876 • Samarbeide med kommunene om forebyggende tannhelse til barn, voksne og eldre –
- 877 i barnehage, skole og institusjon.
- 878 • Arbeide for egenandelsbasert tannbehandling på lik linje som annen helse.
- 879 • Videreføre tannlegevaktordningen i helger og høytider.
- 880 • Sørge for at det fylkeskommunale foretaket kompetansesentret TK-Midt sikres
- 881 tilstrekkelig fylkeskommunal medfinansiering.
- 882

12. Internasjonalt samarbeid:

883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928

Trøndelag er avhengig av et godt internasjonalt samarbeid slik at varer og mennesker kan utveksle verdier og opplevelser på tvers av land. Trøndelag fylkeskommune har som en del av sitt samfunnsoppdrag og være regional tilrettelegger for dette. Senterpartiet vil at fylkeskommunen skal se mulighetene som ligger i de satsingene den norske staten stimulerer til i internasjonalt samarbeid, f.eks EØS-avtalen og det å legge til rette for norsk deltagelse i ulike europeiske samarbeidsprogram. Dette arbeidet gjennomføres av flere aktører, som f.eks Trøndelags Europakontor

Med et urolig verdensbilde og krig i Europa vil det være behov for at Trøndelag fortsatt tar imot flyktninger. Vi skal bidra slik at flyktingene som har behov for det inkluderes i videregående opplæring og at de nye trønderne inkluderes i samfunnet vårt. Det vil være behov for flere måter å ta del i arbeidslivet da de som kommer har ulik grad av utdanning og erfaring.

Kontakten mellom oss trøndere og våre naboer i øst har vært omfattende i århundrer, og området er i praksis en felles region; Nordens Grønne Belte. Trøndelag fylkeskommune legger vekt på at det skal arbeides internasjonalt gjennom det nye samarbeidet mellom Trøndelag og Jämtland/Härjedalen. Dette arbeidet forankres i, og gjennomføres av, Fellesrådet som består av politiske og administrative medlemmer fra begge land. Norge og Trøndelag deltar i programmet Interreg gjennom EØS-avtalen. Prosjekter finansiert av Interreg bidrar til økt verdiskaping, mer kunnskap og regional utvikling i samarbeid med Sverige.

Felles og tilgjengelige samferdselsløsninger sørger for enklere reiseveier både for mennesker og gods. Gode kommunikasjonsløsninger er også viktig for felles utvikling av reiselivs- og opplevelsesnæringer i begge land. En felles kultur og felles historie fortjener økt oppmerksomhet, og bidrar også til å styrke de nordiske språkene. På begge sider av grensen holdes sørsamiske tradisjoner i hevd gjennom en aktiv reindriftsnæring der språk, kultur og tradisjoner videreføres til neste generasjon.

Senterpartiet vil:

- Revidere Internasjonalt handlingsprogram for Trøndelag fylkeskommune
- Skape vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og de mulighetene som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa.
- Bruke Trøndelags Europakontor aktivt som koblingsaktør mellom offentlig virksomhet, privat næringsliv og utdanningsinstitusjoner.
- Satse på Erasmus+ slik at det blir mulig for yrkesfagelever, lærlinger, faglærere og instruktører fra bedrifter og opplæringskontor og fortsatt gjennomføre praksisopphold, hospitering og kurs i bedrifter eller ved opplæringsinstitusjoner i Europa
- Stimulere til at trønderiske bedrifter bruker Horizon Europe som verktøy for bedriftsutvikling

- 929 • Arbeide for å forbedre de trafikkmessige forbindelsene i Norden.
- 930 • Etablere direkteavganger med tog på strekningen Trondheim – Østersund -
- 931 Stockholm
- 932 • Bidra aktivt i utviklingen av Fellesrådet - det nyetablerte samarbeidsorganet mellom
- 933 Trøndelag og Jämtland/Härjedalen
- 934 • Bidra til et økt samarbeid og kompetanseutveksling mellom universiteter/høgskoler i
- 935 begge land.
- 936 • Legge til rette for at Trøndelag og Jämtland/Härjedalen er en felles bo-og
- 937 arbeidsmarkedsregion
- 938 • Støtte opp under Trøndelag som arrangementsregion i samarbeid med andre
- 939 regioner og land.
- 940 • Delta og arrangere en årlig samarbeidskonferanse for Nordens Grønne Belte.

941 13. Fylkeskommunen som arbeidsgiver

942
 943 Fylkeskommunen er en politisk styrt organisasjon med fylkestinget som øverste besluttsende
 944 organ. Vi ønsker at vår arbeidsgiverpolitikk skal utvikles gjennom å føre en forutsigbar og
 945 fremoverlent arbeidsgiverpolitikk, og bidra til at ansatte i fylkeskommunen får arbeidsrom til
 946 å gi innbyggerne gode tjenester. Ansatte skal også arbeide sammen med andre offentlige
 947 aktører, frivilligheten og næringslivet. Dette for å fylle fylkeskommunen sin rolle som
 948 samfunnsutviklerrolle i Trøndelag. Senterpartiet ønsker å videreutvikle samarbeidet med
 949 arbeidstakerorganisasjonene i drift av fylkeskommunen.

950 Vi er opptatt av at fylkeskommunen sin arbeidsgiverpolitikk skal beskriver de verdier,
 951 holdninger og handlinger som alle medarbeidere i Trøndelag fylkeskommune skal etterleve.
 952 Dette for at vi skal ha et felles styringsverktøy som skal bidra til felles retning og mål i
 953 arbeidet for fylkeskommunen. I den kommende perioden er det beskrevet tre
 954 hovedutfordringer knyttet til organisasjonspolitik;

955

- 956 • konkurranse om godt kvalifisert arbeidskraft i et stramt arbeidsmarked
- 957 • å arbeide i stadig omstilling og å være en bærekraftig organisasjon.
- 958 • Videreutvikle LO-koordinatorens rolle i innkjøps- og anbudsprosesser

959

960 For å møte disse utfordringene mener Senterpartiet at vi trenger en organisasjonskultur som
 961 er forberedt og trekker i samme retning. Vi ønsker i den kommende perioden å støtte
 962 oppunder arbeid som er definert i ny og revidert organisasjonspolitik for fylket vedtatt i
 963 oktober 2022.

964 Senterpartiet vil:

- 965 • Beholde og videreutvikle trepartssamarbeidet som en grunnleggende
- 966 arbeidsform ved at tillitsvalgte, verneombud og arbeidsgiver jobber sammen mot
- 967 felles mål.

- 968
- 969
- 970
- 971
- 972
- 973
- 974
- Støtte opp under at ansatte og nytilsatte får livslang læring gjennom erfaring og ny kompetanse
 - At medarbeiderne i fylkeskommunen skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet.
 - Støtte opp under tiltak for likestilling og mot diskriminering
 - Fylkeskommunen legger til rette for en desentralisert arbeidsgiverpolitikk der det er mulig. Ordningene gjennom hjemmekontor og pendlerkontor utvikles i samarbeid med ansatte.

975 14. Fylkeskommunen som eier og innkjøper

976

977 Med over 500.000 m2 bygg er fylkeskommunen en av de aller største eiendomsaktørene i
978 Trøndelag. Klimagassutslippene som er relatert til eiendomsmassen var i 2022 beregnet til
979 14400 tonn. Siden 2018 har utslippene fra våre eiendommer blitt redusert med 2000 tonn.
980 Senterpartiet ønsker å bidra til at utslippene reduseres ytterligere i årene framover. Vi
981 ønsker å bidra til at vi har en energieffektiv bygningsmasse og etableringen av selskapet
982 Grønt Hjerte AS skal være med å hjelpe til med å nå våre målsetninger om energieffektive
983 bygg. Samtidig skal energiproduksjon bli en naturlig forvaltning av vår bygningsmasse i årene
984 som kommer. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom,
985 bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Dette er globale mål, med lokale
986 løsninger som vår fylkeskommune har ansvar for. Innkjøp av varer og tjenester har store
987 ringvirkninger i næringslivet. Vi vil at fylket bruker sin innkjøpsmakt til å styrke bærekraftig
988 næringsliv.

989

990 Senterpartiet vil:

- 991
- 992
- 993
- 994
- 995
- 996
- 997
- 998
- 999
- 1000
- 1001
- 1002
- 1003
- 1004
- 1005
- 1006
- 1007
- 1008
- 1009
- 1010
- Se på muligheten for å bruke termisk energi i alle nye og renoverte bygg
 - Utnytte produksjonspotensialet for elektrisk energiproduksjon gjennom å legge til rette for solceller på tak og vegger.
 - Bidra til reduksjon av klimagassutslipp i byggefasen av nye prosjekt.
 - Legge større vekt på hvordan man kan benytte seg av eksisterende bygningsmasse i fornyelse av bygg.
 - Stille strengere krav til gjenbruk i kommunale innkjøp, f.eks. gjenbruke møbler og interiør eller kjøpe brukt inventar til kommunale og fylkeskommunale bygg.
 - Utvikle en lokal handlingsplan for energieffektivisering av offentlige bygg.
 - Investere i solceller og lokal energiproduksjon der det er mulig.
 - Samarbeide med næringsforening og/eller lokalt næringsliv om testing av lokale sirkulære kretsløp for varer og materialer.
 - Stimulere til samarbeid mellom kommunen og lokalt næringsliv om reparasjonstjenester og oppussing av møbler.
 - Gjennomføre mulighetsstudier og livsløpsanalyser for rehabilitering av eksisterende bygg fremfor rivning og oppføring av nybygg.
 - Legge til rette for at andre eiendomsbesittere kan benytte seg av kompetanse som fylkeskommunen opparbeider seg gjennom en delingskultur på nye byggeprosjekt.
 - Sette nye utslippsmål i økonomiplanperioden og fram mot 2030.
 - Stimulere til økt bruk av tre som materiale i byggeprosjekter.